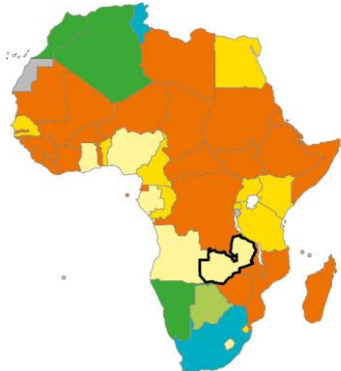

Zambia

	LANDRISKKLASS 5/7 Landriskklasserna går från 0 till 7. Ju lägre siffra desto bättre kreditvärdighet har landet. <table border="1"> <tr> <td>0</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td> </tr> </table>	0	1	2	3	4	5	6	7	EKN:S UTESTÅENDE GARANTIER PÅ LANDET KORTFRISTIGA AFFÄRER: 2,5 MSEK MEDEL- OCH LÅNGFRISTIGA AFFÄRER: 1 574 MSEK
	0	1	2	3	4	5	6	7		
	DATUM 2015-12-03									

Tillväxtekonomi i perfekt storm

Ett lägre kopparpris i kombination med energikris och valår har försatt Zambia i en ekonomisk kris. Tillväxten har bromsat in, de ekonomiska underskotten har vuxit och skuldsättningen har stigit. Till följd av en kraftigt försvagad valuta ökar också kostnaderna för att återbetala utlandsskulden. På plussidan finns en gruvindustri med långsiktig potential tack vare stora oexploaterade koppartillgångar och en förväntan om en långsam ökning av efterfrågan på koppar på några års sikt. För att komma ur krisen krävs dock en mer disciplinerad finanspolitik. Nödvändiga reformer behöver drivas igenom inom energisektorn och statens intäkter från gruvnäringen behöver öka. Därför är det en styrkefaktor att Zambia har en för regionen hög nivå av demokratisk stabilitet och tradition av fredliga maktskiften. Oavsett vilket parti som tar makten efter valet i september är det troligt att den nya regeringen kommer att driva reformagendan framåt för att behålla förtroendet både hos väljarna och på de internationella kapitalmarknaderna. Förutsättningar bedöms sammantaget finnas för att Zambias ekonomi på sikt kan återhämta sig.

LANDETS STYRKOR OCH SVAGHETER

Styrkor

- Koppartillgångar
- Relativt väletablerad demokrati och stabila institutioner
- Måttlig skuldsättning, även om den ökar

Svagheter

- Låg diversifiering av ekonomin med ensidigt kopparberoende
- Energitkris
- Försvagade statsfinanser

EKN:S POLICY

Restriktivitet är motiverad

EKN placerar Zambia i landriskklass 5 av 7 för såväl kort- som långfristiga garantier. Landet uppgraderades från landriskklass 6 år 2013, en bedömning som gjordes i samverkan med övriga OECD-länder. För samtliga köparkategorier gäller någon form av restriktivitet i landpolicyn. För offentliga köpare, exempelvis myndigheter eller linjeministerier kräver EKN

att det ska finnas en statsgaranti från finansministeriet. För privata köpare (företag och banker) innebär policyn att EKN, utöver att bedöma risken på sina egna meriter gärna ser att affären är extra väl genomlyst och att det finns tillräckliga ekonomiska buffertar hos gäldenären. Buffertarna ska kunna användas för att motverka oförutsedda händelser som bedöms uppstå mer frekvent i Zambia än i andra länder med en mer stabil och förutsägbar operationell miljö.

VAD KAN FÖRANLEDA EN ÄNDRING AV LANDPOLICY?

Lättnad

- En diversifiering av ekonomin som minskar sårbarheten för kopparprisfall
- En kontinuerlig förbättring av affärs miljön och landets institutioner
- Att regeringen lyckas öka de statliga intäkterna från gruvnäringen utan att skrämma bort investerare, och att intäkterna används för att skapa sysselsättning

Skärpning

- Om den regering som tar vid efter valet 2016 inte stramar åt finanspolitiken och driver igenom nödvändiga reformer, till exempel inom energisektorn
- Om regeringen inför regleringar i gruvnäringen som skrämmer iväg utländska investerare och gruvbolag
- Om energikrisen förvärras och tillväxten blir lidande

EKN:S ÅTAGANDEN OCH ERFARENHET

Ett av regionens största garantiengagemang

Merparten av EKN:s affärsflöde i Zambia är relaterat till landets gruvnäring. När det gäller stocken av garantier består den dock till allra största del av en större garanti för ett kraftprojekt för att förbinda den zambiska landsbygden med huvudelnätet. Zambia är tack vare denna garanti EKN:s tredje största exponering i Afrika söder om Sahara. Erfarenheten av garantigivning i Zambia har hittills varit god. För närvarande finns kommersiella dröjsmål relaterade till enstaka affärer i gruvsektorn. EKN har hittills endast en mindre utestående fordran i gruvsektorn, och ingen direkt erfarenhet av skade- och återvinningsarbete i Zambia.

LANDANALYTIKER

EKN:s landanalytiker för Zambia:
Rebecka Lundgren
Telefon: 087880182
e-post: rebecka.lundgren@ekn.se

ANSVARSBEGRÄNSNING

Landanalysen bygger på ett urval av källor och speglar en för EKN relevant information vid tiden för publicering. Ansvaret för hur informationen används eller tolkas vilar helt på användaren och EKN kan inte hållas ansvarig för förlust eller skada.

Bakgrund

Zambias ekonomi baseras på kopparindustrin, som står för 25 procent av BNP och nära 80 procent av landets exportintäkter. Privatisering av gruvnäringen under 1990-talet ledde till förbättrad produktivitet. Tillsammans med snabbt stigande kopparpriser under 2000-talet har produktivitetsökningen genererat en hög tillväxt. Sedan millennieskiftet har tillväxten legat på nära sex procent om året i genomsnitt, vilket har gjort Zambia till ett lägre medelinkomstland och en av de mer framgångsrika ekonomierna i Afrika.

BNP-TILLVÄXT, %

BNP-tillväxten har varit hög, men bromsat in till följd av lägre kopparpris och vikande efterfrågan från Kina. Källa: IMF/WEO okt 2015, 2014-17 är prognosår.

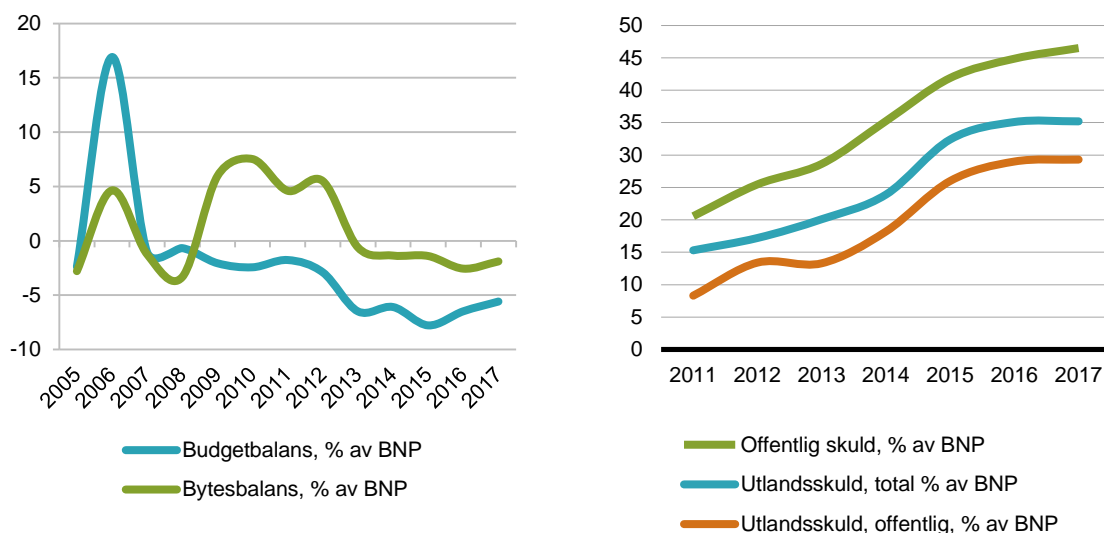
Flerpartistyre infördes i Zambia i början av 1990-talet och Zambia har idag en mer etablerad demokrati än många andra länder i regionen. I valet 2011 kom det tidigare oppositionspartiet Patriotic Front (PF) till makten, vars ekonomiska politik har varit något mer oförutsägbart än den tidigare regeringens. Den nationalistiska retorik som förde dem till makten har dock inte någon större utsträckning omsatts i praktiken. Det senaste året har kantats av en viss politisk turbulens, sedan den sittande presidenten dog på sin post i oktober 2014 och ersattes, först av en interimspresident och sedan genom ett fyllnadsval i januari 2015. PF vann fyllnadsvalet med bara 30 000 röster och dess kandidat, Edward Lungu, sitter som president tills ordinarie val hålls i september 2016.

Senaste utvecklingen

År 2015 har varit ett mödosamt år för Zambia. Kopparpriset har under det senaste året fallit med omkring 25 procent, på samma gång som efterfrågan och investeringarna från Kina har minskat. Samtidigt befinner sig Zambia i en allvarlig energikris till följd av att regeringen underlåtit att investera tillräckligt i befintlig infrastruktur och förlitat sig alltför ensidigt på vattenkraft. Begränsad nederbörd har lett till att nivåerna i landets två stora dammar ligger långt under normala nivåer. Sedan några månader tillbaka har schemalagda strömavbrott införts, vilket påverkar den för ekonomin så viktiga gruvnäringen. Den ekonomiska tillväxten har bromsat in, och förväntas nu ligga kring fyra procent om året under 2015 och 2016. De ogynnsamma ekonomiska förutsättningarna har också lett till en försämring av landets statsfinanser. Budgetunderskottet motsvarar för närvarande drygt sju procent av BNP och givet att nästa år är valår är det svårt att se hur underskottet ska kunna minska. Finansminister

Chikwanda presenterade i början av oktober budgeten för år 2016, med en planerad ökning av de offentliga utgifterna motsvarande 14 procent. Utöver kostnader relaterade till valet och folkomröstning om en ny konstitution är det framför allt ökade kostnader för att återbetala landets utlandsskuld som belastar budgeten. Den zambiska kwachan har halverats i värde gentemot dollarn, vilket driver upp lånekostnaderna. Det fallande kopparpriset, i kombination med en produktionsminskning har också lett till en försämring av bytesbalansen. Underskottet i bytesbalansen är dock fortfarande måttligt och förväntas vändas i överskott på några års sikt. För att finansiera underskotten kommer regeringen att behöva ta ytterligare lån, lokalt men framför allt internationellt. Skuldsättningen, som visserligen fortfarande ligger på hanterbara nivåer efter skuldavskrivningar för ett tiotal år sedan, förväntas därmed fortsätta att öka.

BUDGETSALDO OCH BYTESBALANS SAMT SKULDSÄTTNING

Budgetunderskottet har ökat samtidigt som skuldsättningen har stigit, om än från låga nivåer.
Källa: IMF, 2014-17 är prognosår.

Utvecklingen på lång sikt

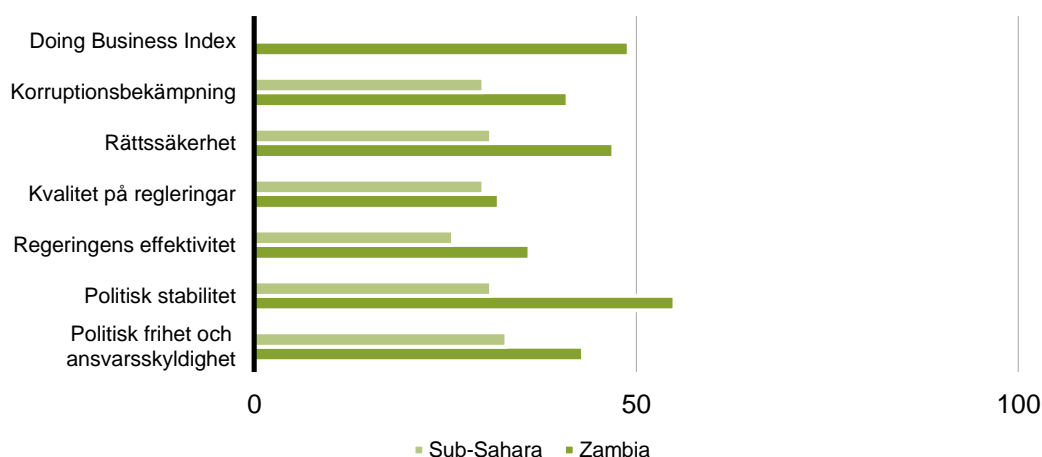
Den starka ekonomiska utveckling som Zambia har upplevt under det senaste årtiondet har bromsat in tvärt. Det kommer att dröja flera år innan Zambia återhämtar sig från den ”perfekta storm” som har drabbat ekonomin, och mycket pekar på att läget kommer att förvärras ytterligare innan så sker. Anledningen är att PF i stor utsträckning fokuserar på att vinna valet nästa år, och har en låg benägenhet att genomföra nödvändiga åtstramningar. Men förutsättningar finns för Zambia att på längre sikt åter komma på fötter. Även om de ekonomiska underskotten och skuldsättningen har ökat är nivåerna inte akuta, och de långsiktiga prognoserna pekar åt rätt håll. Zambia har också ett nära samarbete med IMF, och det är troligt att landet får stöd därifrån om läget skulle förvärras. Zambia har omfattande kopparreserver och det finns en förväntan om en långsam ökning av efterfrågan på koppar på några års sikt. Därmed finns en långsiktig potential för gruvnäringen att fortsätta att bära landets ekonomi, även om gruvbolagen i det kortare perspektivet har blivit mer tveksamma (se vidare nästa stycke). Nästa års val kommer att bli en mycket jämn kamp mellan PF och oppositionspartiet United Party for National Development (UPND). En fördel som Zambia har jämfört med många andra länder i regionen är att det finns ett trovärdigt demokratiskt system där en regering blir bortröstad om den inte lever upp till väljarnas förväntningar. Zambia har också ett rykte att försvara på den internationella kapitalmarknaden där de sedan några år tillbaka är låntagare genom att emittera statsobligationer. Det bedöms därmed som

troligt att landets regering, oavsett vilket parti som vinner, kommer att ta sig an utmaningarna som väntar och fortsätta att driva reformarbetet framåt när dammet har lagt sig efter valet.

AFFÄRSMILJÖ

Gott affärsklimat, men ökad osäkerhet kring gruvlagstiftningen

Alltsedan införandet av flerpartidemokrati i Zambia i början på 90-talet har institutionella reformer successivt genomförts. Zambia ligger över genomsnittet i regionen när det gäller styrelseskick och institutionernas kapacitet. I en regional jämförelse är affärsmiljön också god. I Världsbankens Doing Business Index ligger Zambia på femte plats av regionens drygt 50 länder. Globalt ligger Zambia på plats 97 av 189 länder, på samma nivå som exempelvis Albanien, Paraguay och Kuwait. Till följd av förändringar i mätmetod blir det inte meningsfullt att jämföra indexet mellan olika år, men Världsbanken konstaterar att det under det senaste året har blivit något svårare att göra affärer i Zambia. Bakgrunden är främst att handläggningstiden för tullklarering har ökat på grund av att all hantering har centraliserats i väntan på att ett webbaserat system ska införas. Det webbaserade systemet borde dock leda till att handläggningstiderna på sikt kortas.

Sedan Lungu vann fyllnadsvalet i januari 2015 har gruvlagstiftningen ändrats inte mindre än tre gånger. I januari höjdes royaltyerna kraftigt, framför allt för dagbrott men också för underjordsbrytning, efter tidigare uttalanden om att en större del av gruvintäkterna måste komma landet till gagn. Efter skarp kritik från gruvbolagen och hot om att stoppa verksamhet backade regeringen i april 2015 från beslutet och sänkte royaltyerna för dagbrott och höjde royaltyerna för underjordsbrytning marginellt så att de båda låg på samma nivå. I juni 2015 gjordes ytterligare en förändring, då royaltyerna för underjordsbrytning sänktes ytterligare och nu ligger på samma nivå som innan Lungu kom till makten. Att regeringen vacklar i fråga om gruvlagstiftningen visar på den svåra balansgången mellan att få den i termer av exportintjäning så viktiga gruvnäringen att generera större offentliga intäkter, och att inte skrämja bort investeringar i sektorn. Resultatet blir en ökad osäkerhet som i tider av lägre kopparpriser har fått gruvbolag att tveka inför att etablera sig eller att utöka sin verksamhet i Zambia, i synnerhet eftersom kopparpriset för närvarande är så lågt. Det schweiziska gruvbolaget Glencore annonserade exempelvis i september 2015 att de kommer att suspendera sin verksamhet i Mopanigruvan under 18 månader. Denna gruva stod 2014 för 15 procent av landets kopparproduktion. Frågan kommer fortsatt att ligga högt upp på den politiska agendan, men givet rådande ekonomiska förutsättningar pekar det mesta på att

framtida åtgärder för att öka skatteintäkterna från gruvnäringen kommer att genomföras med försiktighet.

Den zambiska banksektorn består av ett drygt tjugotal banker, varav de fyra största dominerar med omkring 60 procent av tillgångsstocken. Banksektorn motsvarar drygt 30 procent av BNP, vilket är något lägre än för liknande länder i regionen. Basel II regelverket kommer att implementeras tidigt under 2016. Den zambiska banksektorn är rudimentär, och en stor del av befolkningen står utanför banksystemet. Bankerna är överlag välkapitaliserade, och andelen dåliga lån har fallit från 15 procent till sex procent av den totala utlåningen sedan 2010. Regeringen har vidtagit åtgärder för att utveckla finanssektorn, till exempel genom stöd till landets kreditupplysningsbyrå och att utöka antalet bankkontor på landsbygden. Regeringen planerar också att etablera ett enhetligt system för att registrera säkerheter. Merparten av landets mindre företag har inte tillgång till krediter, bland annat på grund av höga räntor. För att lösa detta problem infördes under 2014 ett räntetak för utlåning. IMF försöker dock få myndigheterna att istället fokusera på att öka konkurrensen i banksektorn och hjälpa företagen att utveckla affärsplaner.